

Jæren distriktpsikiatriske senter (DPS)

Lite er vakkert: Engasjerte fagfolk som får det til – sammen med erfaringsrådet

Bildene er hentet fra presentasjonene som ble gitt i møtet

Nøkkeltall

Jæren distriktpsikiatriske senter

Jæren DPS

- Eid av Norske Kvinners Sanitetsforening
- Ca. 150 årsverk
- 36 sengeplasser fordelt på 3 differensierte sengeposter
- Sykehusfunksjon for 8 kommuner (K1)
- DPS for 4 kommuner (K2 og K3)
- Allmenpsykiatrisk poliklinikk / psykosepoliklinikk
- Akutteam, åpent 24/7/365
- ACT-team i samarbeid med kommunene
- Forum for psykiatri på Jæren og lokale samarbeidsavtaler

12.05.2014 Direktør Asle Torland

Jæren DPS er en privat ideell institusjon som eies og drives av Norske Kvinners Sanitetsforening i Rogaland. Jæren DPS har driftsavtale med Helse Vest RHF og skiller seg derfor organisatorisk fra andre DPSer. Normalt er DPS integrert i organiseringen under et helseforetak, som en egen avdeling.

Senteret ligger på Bryne, 30 min fra Stavanger, og består av tre differensierte sengeposter, ambulant akutt-team, ACT-team, allmenpsykiatrisk poliklinikk, gruppepoliklinikk, psykosepoliklinikk og forsknings- og undervisningsenhet.

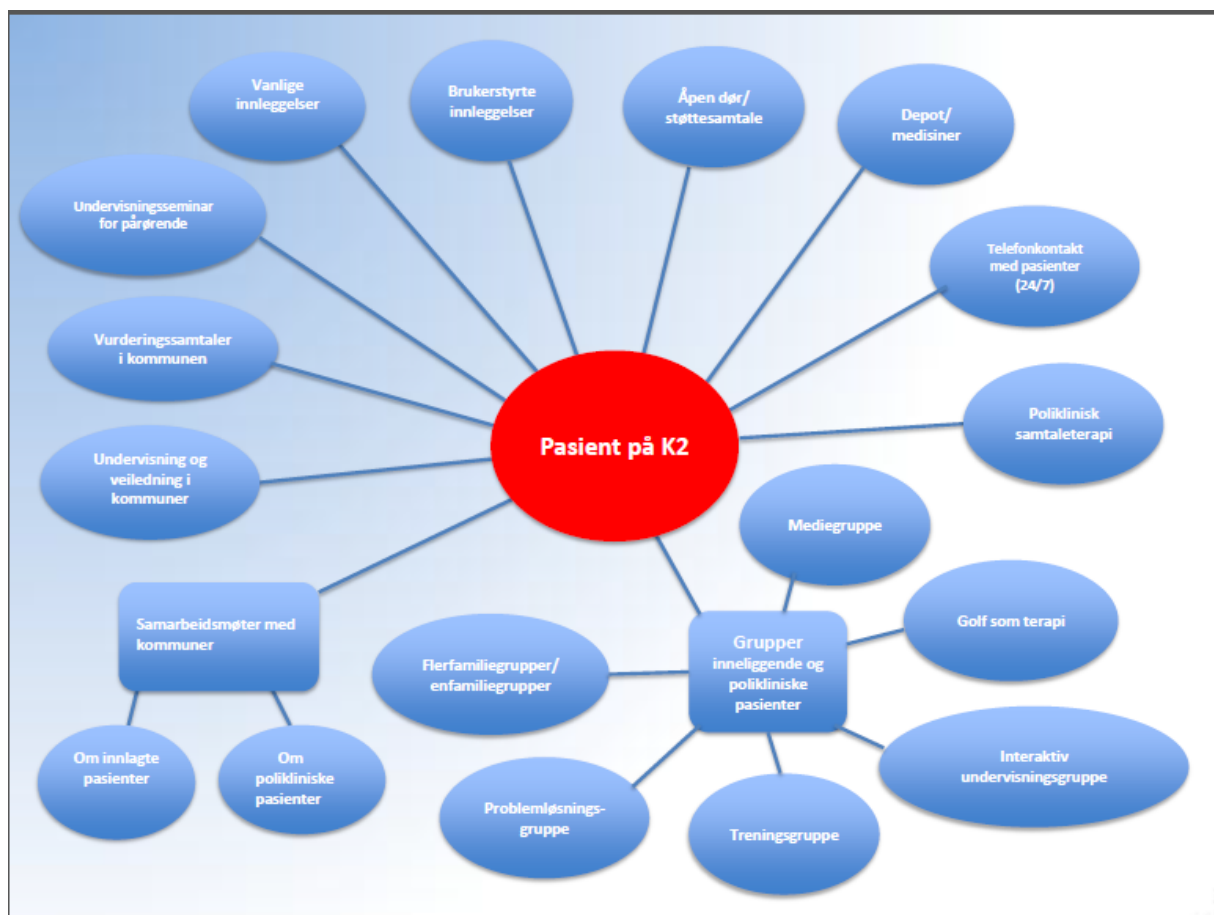
Senteret er både psykiatrisk sykehus og DPS for jærkommunene Klepp, Time, Hå og Gjesdal. Videre er senteret psykiatrisk sykehus (ikke DPS-funksjon) for dalanekommunene Egersund, Sokndal, Bjerkreim og Lund.

Heimenær spesialisthelsetjeneste – og det fungerer!

Jæren DPS ønsker å gi "heimenær spesialisthelsetjeneste" og å være i forkant med oppgaveløsning. De jobber med forebygging, tidlig intervensjon og lokalbaserte, hjemmenære løsninger som er basert på frivillighet og brukermedvirkning. De kan tilby fleksible behandlere; "... hvis ikke pasienten kommer til oss, drar vi hjem til dem, gjerne sammen med en kommunalt behandlingsansvarlig."

Gjennom besøket på Jæren DPS fikk vi flere eksempler på hva "heimenær spesialisthelsetjeneste" er. Det inkluderer forskjellige polikliniske tjenester som omfatter alt fra ordinære konsultasjoner ved poliklinikken til gruppebehandling og ambulante tilbud. Det omfatter også det nylig oppstartede hjemmebehandlingstilbudet der det legges opp til tett samarbeid med brukeren og brukerens nettverk. I tillegg er en "mestringspoliklinikk" under etablering. Jæren DPS jobber for å kunne tilby "den køfrie poliklinikken", per i dag er ventetiden på under 35 dager.

Hvordan kan man vite at polikliniske heimenære tilbud fungerer? Jæren DPS holder på med et forskningsprosjekt som ser på dette. Resultatene viser blant annet at tvangsinnleggelse reduseres.

Ambulante tjenester

Det ambulante tilbudet består av både Akutt-teamet og ACT-teamet. Akutt-teamet møter pasientene der det passer best for dem som trenger hjelp. Møteplasser kan være alt fra egne hjem, hos familie/venner, fastlegekontor, legevakt etc. Målet er å sette inn enkle tiltak før problemene blir for store.

ACT står for assertive community treatment. ACT-teamet er et oppsøkende team. Det er et fellesprosjekt finansiert av Jæren DPS og jærkommunene Time, Klepp, Hå og Gjesdal. ACT-teamet gir spesialisert behandling, som oppfølging av pasienter med psykoseproblematikk der det i tillegg til alvorlig psykisk lidelse kreves tilleggsproblematikk som gjør at personen ikke klarer å nyttiggjøre seg eksisterende tilbud. Aktiviteten foregår primært i pasientens eget miljø og er ikke institusjonsbasert. Teamet samarbeider tett med kommunen og sammen klarer de å unngå unødvendige innleggelse.

Om grensene mellom Akutt-teamet og ACT-teamet ble det sagt følgende: *"...Vi trør litt i hverandres bed uten at det gjør noe. Begge parter "tjener" på det."*

Befolkningsøkning

Siden 2007 har senteret hatt 36 sengeplasser til tross for en befolkningsøkning på ca. 20 prosent. Framover forventes det en ytterligere befolkningsøkning. I Strategiplan 2013-2016 for Jæren DPS går det fram at senteret også videre skal satse på og styrke de polikliniske og ambulante tjenestene for å dekke det økende behovet.

Jæren distriktpsikiatriske senter

Satsing på polikliniske og ambulante tjenester

- 2001- Gradvis styrking og videreutvikling av allmennpsykiatrisk poliklinikk
- 2005 Oppstart brukerstyrte innleggelse
- 2007 Oppstart akutteam
- 2010 Oppstart ACT-team
- 2010 Oppstart integrert(e) poliklinikk (er)
- 2014 Oppstart psykosepoliklinikk

Satsingen på ambulante og polikliniske tjenester har sammen med effektivisering gjort Jæren DPS i stand til å håndtere befolkningsøkningen innenfor samme sengeantall

12.05.2014 Direktor Asle Torland

Brugerstyrte plasser – en suksesshistorie som er i ferd med å spre seg

Siden 2005 har Jæren DPS tilbudt brukerstyrte plasser. De brukerstyrte plassene blir forbeholdt godt kjente pasienter som strever med overgangen fra institusjonstilværelsen til egen bolig i kommunen. Målet er å komme en

forverringsperiode i forkjøpet ved at pasientene selv kan be om en innleggelse uten å gå via fastlegen eller legevakten.

Gjennom brukerstyrte plasser og brukerfokus har Jæren DPS oppnådd flere, men kortere innleggelser og lavere andel tvangsinnleggelser. De opplever at brukerne selv griper inn tidligere, og at dette oppleves som god kvalitet for brukerne. Brukerne betegner det selv som *"... å gå fra formaliteter til brukernære løsninger og samarbeid"*.

Senteret har de siste årene hatt jevnlige besøk fra andre aktører og DPSer fra hele landet for å høre om erfaringene med brukerstyrte plasser. De fleste DPSene i Helse Vest har nå innført brukerstyrte senger. I resten av landet synes det å være litt mer variabelt. I 2013 hadde Jæren DPS besøk fra både Sverige og Danmark og sistnevnte er i ferd med å gjøre dette tilbudet nasjonalt etter modell fra Jæren DPS.

Hva skjer blant hjelpere når en flytter makt tilbake til brukerne

- Myndiggjøring i praksis, pasienten tas på alvor og får lov å bestemme selv.
- Brukere og deres pårørende har en lettere vei til hjelp i spesialisthelsetjenesten.
- Kortere innleggelser, brukerne griper selv inn tidligere i sykdomsforløp.
- Mange brukere opplever bedre livskvalitet fordi vi samarbeider bedre på alle nivå.

Effektene av brukerstyrte plasser er flersidig.

- Brukerne uttrykker tilfredshet med et lavterskeltilbud uten omfattende innleggelsesprosedyrer og "utspørring".
- De verdsetter friheten ved å innlegges og utskrives helt på eget initiativ. Dette uttrykkes spesielt av de som har lang erfaring med tvangsinnleggelser.
- Samarbeidsparter i kommunehelsetjenesten opplever at DPSet er tilgjengelig for de av brukerne som har omfattende og sammensatt tjenestebehov. Kommunens ansatte spares for ekstraarbeid.
- Pårørende er fornøyde.

- Tilbudet om brukerstyrte plasser bidrar til å utvikle og opprettholde relasjoner og samarbeid mellom brukere, pårørende, kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.

Tidligere måtte jeg ha en veldig god grunn for å bli innlagt. "Kvalifisere meg" overfor en ukjent lege (ofte flere), være klart psykotisk. Mange ganger endte det med politi og tvang fordi jeg ble så dårlig før jeg ble tatt på alvor. Innleggelsene ble langvarige, og jeg måtte starte helt på ny med å venne meg til leiligheten, og "verden utenfor" avdelingen gang etter gang. Imens slet familien med meg, og vennene forsvant liksom.

Bruker fra Klepp

Jæren distriktpsikiatriske senter

Erfaringsrådet

- Sammensetning (kommuner, LEVE, ADHD, LPP, Mental Helse)
- Erfaringskompetanse
- Møter ledelsen ved senteret, bestemmer selv
- Kontinuitet blant representantene
- Rådgivende organ for direktør
- Dialog og møter skjer ved behov og løpende
- IKKE klageorgan i enkeltsaker
- Tekst om sosiale medier

12.05.2014

Direktør Asle Torland

Ved Jæren DPS møtte vi en godt sammensveiset gjeng bestående av fagfolk, kommunerepresentanter og ikke minst representanten fra Erfaringsrådet. Historien bak Erfaringsrådet imponerte oss og viser en sterk vilje til å ta pasientene på alvor og se den virkelige verdien i erfaringskompetanse.

Erfaringsrådet inngår i samarbeidet om utforming og kvalitetssikring av tjenestetilbudet ved Jæren DPS. Rådet er et formalisert og rådgivende organ for direktør og annen ledelse ved sentret. Representantene er viktige bindeledd til kommuner og brukerorganisasjoner. Rådet er ikke noen klageinstans i individuelle pasientsaker.

Representanten fra Erfaringsrådet la vekt på at navneskiftet fra Brukerrådet til Erfaringsrådet har åpnet mange dører. Erfaringsrådet oppleves som en del av fellesskapet ved Jæren DPS. Bruken av erfaringer styrker den faglige kompetansen ved senteret og gagnar både brukere og ansatte.

Erfaringsrådet består av representanter fra:

- Brukerforum/utvalg i Gjesdal, Klepp, Time og Hå – 4 repr.
- Mental Helse Sør-Vest (fylkeslag) - 1 repr.
- Landsforeningen for pårørende innen psykiatri (LPP) - 1 repr.
- ADHD-foreningen - 1 repr.
- Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE) - 1 repr.

Samhandling med kommunene – det glir godt!

Samhandlingen mellom Jæren DPS og kommunene oppleves som godt og likeverdig. I samhandlingsavtalene mellom senteret og kommunene er likeverd presisert og konkretisert, helt ned til at partene skal "møtes på like nivåer med noenlunde likt antall... og snakke(r) godt om hverandre når den andre part ikke er til stede...".

Kommunens gevinster

- Spesialistene har fokus på at løsninger finnes i samhandling der vedkommende bor.
- Brukersenger gir god samhandling. Pasienten er i fokus.
- DPS og kommunale tjenester har fått bredere forståelse for hverandres utfordringer, og vilje til å tenke løsningsorientert.
- Åpenheten og tilgjengelighet gir brukerne en forutsigbarhet dermed det mitt inntrykk at for disse brukerne er det klart redusert bruk av sengene på DPS.

Gode råd til Nasjonal helse – og sykehusplan

Jæren DPS var sjenerøse med rådene til Nasjonal helse- og sykehusplan. De trakk blant annet fram at "lite er vakkert" – særlig i psykisk helsevern. De mener det er viktig at enhetene ikke er for store slik at de ansatte får mer personlig ansvarsfølelse, færre administrative ledd og at behandlere oppnår nærhet til brukerne.

De trakk også fram at tilknytningsformen privat ideell institusjon legger til rette for mer lagfølelse, sterkere visjoner, høyere motivasjon og mindre byråkrati. De vektla et tydelig verdigrunnlag som en grunnstein i driften.

I tillegg ønsker de seg et klart helhetlig ansvar heller enn detaljerte bestillerdokumenter, samt ressurser til kompetansedeling.

OPPSUMMERING

Jæren DPS kunne vise til et godt samarbeidsklima mellom alle aktører og et engasjert Erfaringsråd. Historien om strategiseminarer i Brukerrådet som endte med at Brukerrådet ble til Erfaringsrådet, er noe vi vil huske sammen med utsagnet:

"Brukerstempel stenger en del dører, erfaring er døråpner."

Redigert av Vanja Strømsøe Gleditsch,
Seniorrådgiver
vans@hod.dep.no